

ФАРМЕРСЬКА СТОРІНКА

КОЛИ-Б Я БУВ ТИМ, ЧИМ Я НЕ Є.

Знаєте, товариші фермери, що-б я зробив, коли-б я був тим, чим я не є?

Не знаєте? Я певний, що не знаєте, бо перш всего ви не знаєте, чим я хотів би бути. Ви може подумаете, що я хотів би бути мільонером, епископом, або хоч поганеньким попиком греко-православної парохії?

Ні, красню дякую! Бігме, що ні, і це раз ні! Де вже мені там... Може колись мені приходили такі дурні гадки в голову, але тепер ні і ні!

Я хотів би бути таким Нетьяго, який витягнув би вас, всіх фермерів і робітників з визиску, з довгів, з моргечів, з гріхів, тобто з рук чорноризників! Я хотів би...

Е, та мало чого я хотів би!.. А все-ж таки я хотів би зробити вам добро.

Тільки я не належу до тих, що думкою багатіють і знаю, що найкращі хотіння одної людини тепер не грають ніякої ролі. Не тільки такої людини, як я, безсильний і безправний фермер, але хотіння королів, генералів тепер нічого. Тепер грає роллю організація, ма-са, кляса.

А я тільки порохинка. Однак думку свою я все-ж таки хоч в короткі скажу. Скажу для того, що коли я, потім другий, третій, десятий і т. д. будував одну думку, одного хотіння, тоді навіть, мрій, які ми уважаємо часом нездійсними, можуть здійснитися.

Але до справи. Коли-б я був тим, чим я хочу бути, я перше всего ось що зробив би.

Полетів би вітром буйним по всіх заморгованих фармах і сказав би тим, що на них працюють: "Товаришу-працівнику! Коли прийде семий день — неділя, яку ти віддаєш "го-споду богу твоєму" (попови), віддай її собі. Гди в неділю по подуни до школи, чи до "народного дому". Таке я сказав би всім, всім бідним фермерам.

А коли-б всі зійшлися до школи чи до "народного до-му", тоді я шепнув би всім, але так шепнув би, щоб мене почули не тільки ті, що були в школі, чи в "народнім домі", а ле щоб почули всі, що зібра-лися по всіх школах Канади, що лишилися дома, на полі, що поїхали в місто, щоб почу-ли старі й малі, живі й ті що умерли на фармі під гнетом ви-зиску, щоб почули всі, всі і всі. Але щоб не почули пани, по-ни і їх наймити, бо вони пере-

шкодили-б мому плянові. Ось що я тоді шепнув би фермерам:

"Товариші! Ви всі з мозо-листими руками — я є той дур, що хоче визволити вас з гне-ту довгів і моргечів, з кігтів визиску! Ви, що цілих шість днів в тижді від ночі до ночі в поті чола свого працюєте ко-лоді рлі на своїх визискувачів — просніться! Перестаньте би-ти поклони, а подумайте над своєю долею і над долею ва-ших дітей!

Чи ви знаєте, чому і в який спосіб вас визискують, рабу-ють серед білого дня? Не зна-єте! Чуєте, я кажу, що ви не знаєте! Але нині я хочу, що-би ви знали! Визискують вас тому, що ви темні, не органі-зовані, не живе в злагоді од-ни з другим. Так дальше бу-ти не може! Я сьогодні скликав вас для того, щоб сказати вам, що ви маєте робити.

Перед тим як розійдетесь з цього зібрання, подайте один одному братню мозолісту ру-ку! І скажіть собі: від нині між нами згода, братерство, організація. Від нині — ми всі за одного, а один за всіх!

І так в один день по цілій Канаді. А тоді простягніть свою мозолісту руку на зустріч мозолістій руці робітника, і хай серп і молот стануть ознакою вашої злуки.

А тоді!.. А тоді, так як співа-ється в робітничому гимнові: "Ми всіх катів зітрем на порох, Повстань же військо злидарів!" Так, на додані зітрем всіх тих, що нас гнетуть, визиску-ють і встановлюють суспільство рівності і братерства, таке су-спільство і порядок, в яким, як казав Т. Шевченко, не буде ні хлопа ні пана. А клячем на-шим буде — "Хто не робить, той не їсть!"

Ось те все, що я зробив би, коли-б я був тим, чим я не є. Але... я тільки Фармер-Нетьяга. Я тільки макове зерно в тій головці, яку ми називаємо державою.

Товариші фермери! З зерна виростає стебло, на яким родиться головка з тисячами но-вих зерен. Чи вродиться з того, ось цього маленького зерна, яке я кидую у вашу по-том і кровю поляють ниву, но-ва головка з тисячею зерен? Я розумію, чи хоч одна фар-мерська місцевість зорганізу-ється на мій поклик?

Якщо зорганізується, то це значить, що моє зерно впало на влучну землю і вродило о-вочі.

Фармер-Нетьяга.

КАНАДІЙСЬКІ КОНІ ДЛЯ СЕЛЯН УКРАЇНИ.

Агенство Райтера доносить з Москви з 9. мая, що Український Сільсько-Господарський Банк рішив закупити в Канаді 30.000 коней для незаможних селян України. Перша тисяча коней має бути закуплена за-раз, а решта пізніше в цій ро-ці.

На засіданні Центрального Комітету Незаможного Селянства в Харкові 9. квітня на-родній комісар рільництва Кинменко заявив, що уряд ви-слити один мільон рублів золо-том на закуплення для селян України рільничих зна-рядів і 300 тисяч рублів золо-том на закуплення коней. Ко-ні будуть закуплені переваж-но в Канаді і придуть в чор-номорські порти України ще до осінньої сівби.

Коні будуть розподілені між незаможними селянами на кредит.

УРОЖАЙ І ВИВІЗ ПШЕНИЦІ З ІНДІ.

Зі статистичного департа-менту в Індії телеграфують до Вашингтону, що урожай пше-ниці в Індії в цій році сягає 375,387,000 бушлів. Урожай в цій році перевищує урожай минулого року о 6.235.000 бу-шлів. Індія вивезе в цій році на міжнародній ринку 30.000.000 (тридцять мільонів) бу-шлів пшениці нового урожаю і має ще до вивозу около 27.000.000 бушлів з урожаю ми-нулого року.

ВСЯ ПШЕНИЦЯ ЗАСІЯНА.

Телеграма з Йорктону, Саск., доносить, що до 5. мая в околиці Йорктону засіяно всю пшеницю майже в такій самій кількості акрів, як і в минулій році. Овес також ча-стину засіяно. Озиме жито недописує. Погода для сівби сприятлива.

НЕ ЗНАЮТЬ ЩО РОБИТИ З ПШЕНИЦЕЮ.

Американський професор Артур Нордвал, який провів в Вінніпегу кілька днів пару тижнів тому назад, сказав, що канадські і американські фар-мери, які продукують пшени-цю, повинні закласти лабора-торію, яка найшла-б нове при-меніння для житку пшениці. Пшениця, сказав той професор, як людський корм, зав-жди високо цінилася. Чоловіка збирає страх, коли він чує, що пшеницею кормлять свиней і худобу.

"Люде думают, — сказав Нордвал, — що щось в якихсь частях світа можливо женщи-ні і діти не мають куска хліба, і годування пшеницею худоби видається для них витратою і майже економічним злочин-ом."

Сам цей шановний професор радить виробляти з пше-ниці олій, "кейки" і ріжні со-лодощі взагалі. Так само ма-ється справа і з кукурузою.

Гарно говорить професор. Ще-б пак, на те-ж він професор. Тільки не в той бік він, паночку, гнетє!

Для пшениці і для кукурузи є ще багато місця на цій гріш-ній землі поза вироблюванн-ем "кейків" та солодощів. Є міль-іони людей, що жадні куска житнього, або ячмінного суха-ра, а про пшеничний вони і не мрять.

Пан думає, що коли селєв-тори в Канаді і Злучених Державах переповнені пшеницею, то це значить, що нема що з нею робити, нема її де діти. Ех, паночку! Піліть погляньте в голодну Європу, не в панську, але в працюючу! Але та бідна Європа не може купити ні а-мериканської, ні канадської пшениці, хочби фермери цих країн віддали її що пшеницею безплатно. Не може купити тому, що пани за перевіз за-

правлять стільки, що голодний тільки зуби оближе.

Але пощо їхати аж в Евро-пу. Мільони безробітних в мі-стах самих таки Злучених Держав жадні сахара, або й в са-мих пшеничних осередку Канади — в Вінніпегу. Чи для них треба аж пшеничних "кей-ків" та ріжних солодощів?

А навіть самі ті, що проду-кують, не всі мають пшеницю на передвінок. У них забра-но пшеницю з під машини за та-ксі та моргечі.

Мені пригадується 1921 рік — рік голоду в Надволжж і в полудневій Україні. Там міль-іони гинули з голоду в наслі-док посухи, в той сам час в Злучених Державах мільіони робітників пухли з голоду, бо не було роботи, а американ-ські залізничорожні капіталі-сти палили в льокомотивах ку-курузою... Не соломою, але зерном.

Пани завжди найдуть при-меніння для скупленої (скор-ше забраної за довгі і моргечі) в фермерів пшениці й кукурузи. А якщо професори старяться винаходити нові применіння для фермерського збіжжя, то роблять це тому, щоб придбати більші зиски для панив. Розуміється, ми ні-чого не маємо проти вироблю-вання з пшениці олію і ріж-них солодощів, які пропонує шановний професор, але на-годуйте перше тих, що жадні чорного сухаря. А коли наго-дуєте, тоді будете мати право хвалитися, що пшениця висо-кий, майже святий корм лю-дства. А коли ви схочете наго-дувати всіх, то для пшениці найдеться багато ще місця на землі поза уживанням на "кей-ки". І зробіть гарне діло для двох сторін: нагодуєте голо-дних і для фермерів буде ри-нок збуту.

ВETERАНИ ВТІКАЮТЬ З ФАРМІВ.

Коли в Канаді мобілізували армію для війни "за демокра-цію", то всім жовнірам власти обіцяли по повероті назад да-ти землю.

По закінченню війни сотки тисяч жовнірів вернулося до Канади і зажадали виконання обіцянки. Почалося плянове насаджування жовнірів на зем-лю. Тоді, як їх насаджувалося, земля ще цинілася високо, як також всі фермерські машини. Уряд витрачував на цю політи-ку насаджування великі гроші.

Як тепер стоять фермерські справи, про це злишнім тут го-ворити. Насажені урядом жовніри-фермери не є виняті з під загального фермерського лиха. Навпаки, фермер, що по-чинав фермувати власними силами в диких нетрах, призви-чається до цієї каторжної праці, "втягнувся", як то кажуть. То-му і цю фермерську кризу він виверже доки не лишуть його останні сили, або компанія силою не викине з хати.

Зовсім инакше мається спра-ва з ветеранами. Це в більшій часті люди молоді, за нас кіль-каріної війни "відбіліся" від праці, а найголовніше — вони дивлячись смерті в очі і тепер ім сам чорт не сват.

Даючи ветеранам землю, у-ряд заключає з ними кон-тракти після тодішньої ціни на землю. При теперішніх умо-винах фермерування ці кон-тракти є ветеранам-фермерам не під силу і вони почали ма-сово втікати з фармів. На це положення звернув в оттав-ськїм сенаті увагу сенатор Ги-

лс, говорячи, що країна тра-тить в особі ветеранів цінних фермерів а уряд тратить гро-ші.

Землю і ціле виєквіпування, які лишаються після змандру-ваних ветеранів - фермерів, продається на ліцитації за не-значну суму в порівнянню до їх вартости. Сенатор каже, щоби уряд взяв частину грошей, які витрачується на іміграційну політику і поміг ними ветера-нам-фермерам вдержатися на землі.

Цікаво, що навіть цей добро-сердечний сенатор, говорячи про сумний стан ветеранів-фермерів, жалує не за самими фермерами, але за тим, що кра-їна тратить в їх особі цінних фермерів, а уряд тратить гро-ші. Але даремні заходи сенато-ра. Уряд не візьме грошей з іміграційної політики. Нав-паки, новою іміграційною по-літикою уряд зробив таке, що опустивший фарму ветеран не найде собі забезпечення і коло-ній роботи, бо завдяки імі-граційній політиці, компані платять вже по 25, 20 а навіть 17 центів на годину при залі-зницях.

Отже тепершня нова політи-ка уряду бе одночасно і по-фармерах і по робітниках.

Через зцінення сезону в провінції Саскачевані засіяно в цій році пшениці о 10 процент менше, чим в минулій році. В Манітобі також предвидється менша площа пшениці в цій році, чим в минулім. Лише в Альберті засіяна площа пшени-ці незначно збільшилася.

БЕРІТЬ, ФАРМЕРІ, НА РОЗУМ!

Президент Злучених Держав Кулідж видав 6. квітня ц. р. наказ, після якого на довіз пшениці з Канади до Злучених Держав наложено нове цдо по 12 центів на бушель.

Отже через те вивіз пшениці з Канади до Злучених Держав майже цілком заперестано. За один тиждень до 16. квітня ви-везено з Канади до Злучених Держав 2.260.000 бушлів пше-ниці. А за тиждень після 6. квітня, коли новий закон про цдо увійшов в життя, вивезено всего 37.000 бушлів.

Це є нова вісточка про по-ліпшення положення фермерів в Канаді. Канадське прави-тельство накладає велике цдо на довіз зі Злучених Держав ріжничих знарядів та індустри-яльних виробів взагалі, а Злу-чені Держави у відплату за це накладають велике цдо на до-віз з Канади фермерських продуктів. А коли робітничий посол в домініяльнім парла-менті в Оттаві Вудсворт вно-сить додаток до ліберального законопроекту про знесення цда на довіз до Канади всіх рі-чей першої необхідности, в тім числі і ріжничих знаря-дів, то Форк, провідник про-гресістів, які кажуть, що вони репрезентують в парламенті фермерів, завився проти це-го додатку робітничого посла.

І хоч він лицемірно заявив, що всі прогресивні послы бу-дуть голосувати після своєї власної думки, однак він по-тягнув за собою більшість прогресивних послів і заслу-жился за це горькі оплески зі-сторони ліберальних прави-тельства та ліберальних по-слів, тобто зі сторони пред-ставників канадської інду-стрії.

Представники канадської індустрії, всі ті, що виробля-ють ріжничі знарядя, не люб-лять, щоб до Канади був свід-баний довіз ріжничих знаря-дів зі Злучених Держав, бо тоді їм пришлося-б знизити ціну і на свої виробі. То-ж во-ни старяться задержати цдо на довіз цих знарядів.

А коли робітничий посол домагається знесення цдо на довіз, то ті, що претендують на представників фермерів, про-тивяться цьому домаганню ро-бітничого посла і голосують за цлом разом з представни-ками індустрії.

Чому?

Бо крук крукові ока не ви-козе. Представники великої індустрії і представники вели-ких земельних обшарів завжди придуть між собою до поро-зуміння. А до того, прогресив-ні послы в домініяльнім парла-менті далеко не всі є фермера-ми (навіть заможними), а є звичайними політиками, що стояли колись в консерватив-ній та ліберальній партіях. Отже хоч на зверх змінили во-ни шкіру, натура їх остала та сама.

Треба також зазначити, що додаток робітничого посла є подібний до того додатку, я-кий минулого року вносив сам ініційний провідник прогресі-стів в парламенті Форк. Ви-ходить таке, що минулого ро-ку сам вносив, а цього року є проти.

Це є якнайкращий доказ, хто є приятелем фермерів, а хто ворогом. Це показує, з ким повинні фермери лучитися в економічній і політичній бо-ротьбі — чи з тими, які звуть себе прогресістами і за якими так агітували підчас виборів українські патріотичні Рипин-ді, які голосують за затриман-ням цда на ріжничі машини, чи з робітниками, посол яких виступає проти цда.

Бо певна річ, коли-б прогресі-стам і їх провідникові дій-сно лежала на серці справа фермерів, то вони голосува-ли-б за додатком робітничого посла, за знесенням цда і тим хоч до певної міри прислужи-лися-б фермерам, бо знизи-ли-б ціни на ріжничі знарядя. Але вони пішли проти додат-ку робітничого посла, а за ін-дустриалістами і тим самим погіршують і так невдадний господарський стан фермер-ства.

Тому, що канадські інду-стріалісти вимагають від уря-ду наложення цда на довіз ріжничих знарядів зі Злуче-них Держав, американські ка-піталісти у відплату домага-ються від свого уряду нало-ження цда на довіз з Канади пшениці. І ось ми вже маємо наслідки, зазначені на почат-ку цієї статті. Виходить, так як в тій поговірці: "багачі бють-ся, а бідного чуб болить".

Цей примір якнайкраще по-казує фермерам, з ким вони повинні лучитися.

Мусій.

НАЙШЛИ БОЖІ ЗАПОВІДІ.

Так, це не шутка. Професор Міністерського університету, Губерт Грім, каже, що розши-фрував напис пророка Мойсе-я. А напис цей є сфотогора-фованій ніби з оригінальної плити, на якій Мойсей напи-сав 10 божих заповідей.

Це відкриття, каже професор, буде ціннішим набутком для історії людства, чим гробниця єгипетського царя Тутенхаме-на.

Певна річ, що всяку цінну річ кожна людина розглядає з бо-ку користи для своєї кляси. Хай там собі хто що хоче каже, а я таки стою при тім, що наука і всякі здобутки цивілізації служать тепер пануючій клясі.

Так, навіть написані Мойсе-ем 10 заповідей служать панам. А там, де у них говориться щось такого, що не на користь панам, то вони це просто ігно-рують.

Якщо найдена оригінальна Мойсеєва плита з 10 заповідя-ми є дійсно таким великим на-бутком для історії людства, то треба-б її ужити для користи того людства.

Я приміром бувби за тим, щоб кусок плити з десятою заповіддю прислати до західної Канади між фермерів.

Для чого? А ось для чого. Приїжджають, скажемо, побо-жні люди спродувати заморге-човане майно фермера. А всі-ж ми знаємо, що ліцитації серед фермерів переводять не якісь

там безбожні большевики, але такі поважні горожане, по-божні люди.

Скуповувати фермерські ма-натки приїжджають також по-божні люди. В котрих мягкі нерви і не можуть выдержати голосіння фермерки і її дітей, ті, помолвившись богу, під-креплять свої нерви самогон-кою і їдуть.

З'їхались, скажемо, продавці і покупці і тільки починають свою роботу, а фермер їм за-бість плачу своєї жінки і ді-тей тиць під ніс кусок оригі-нальної Мойсеєвої плити з десятою заповіддю:

— На, холернику, читай: "Не желай... ні вола його, ні скота його!"

Показав отак перше тому, що продає, а відтак тому, що купує:

— Дивись, читай! Віриш в бога? Віриш в його запові-ди? Коли віриш, то чому о-станню подушку з під голови продаєш? А ти, сусіде — ві-риш в бога і в його заповіді? Якщо віриш, то чому купуєш мою кєрванцію?

Якщо поділає, сокрушить закамєнілі серця продавців і покупців — ця плита буде дій-сно великим набутком для істо-рії канадського фермерства.

А друге: якщо таке станеть-ся, що продавці фермерово-го добра злякаються цих слів Мойсея і лишать фермера в спокою, я завтра їду до гре-

ко-православної церкви спо-відатися. Бігме їду! Буде зразу два великі здо-бутки: цивілізація набуде Мой-сеєву плиту, а греко-право-славна церква набуде велико-го безбожника.

А фермерство-ж тоді . буде щасливе! Таке щасливе, що ні в казці сказати, ні пером опи-сати.

Але не повірять пани Мой-сеєвій плиті. Не тільки плити, але таки самого Мойсея спро-вадять на фарми, то не пові-рять. Скажуть до него: ти, Жиде, гони будувати рєпублі-ку над Чорним морем і не пхай свого носа до моргечових справ.

Панько Куркулєнко.

РІЖНІ ВІСТІ.

КАМПАНЯ ЗА ГВІТ ПУЛОМ.

До суботи 3. мая за гвіт пу-лом завзялося в провінції Саскачевані 5,031,177 акрів. Кампанія в Саскачевані, як і в інших провінціях їду тепер повільніше через сівбу. Під-принто кроки для осягнення потрібного чиста акрів.

В Манітобі підписали кон-тракт гвіт пулу 7.300 фермерів з загальною кількістю 705.000 акрів. Около 100 фермерів від-тягнулися від гвіту пулу.

В Альберті до 3. мая підпи-сали контракт гвіт пулу 29.000 фермерів. Згодошення фар-мерів до гвіту пулу наспівують денно в незначному числі. Членські листи друкуються і будуть розіслані членам гвіту пулу около 25. мая разом з ба-детами для виборів урядників, які відбудуться в червні.

СТЕРЕЖІТЬ СВОЮ ХУДОБУ ВІД ЦЕГО ХОРОБИ.

В Каліфорнії (Злучених Держави) поширена тепер серед худоби хвороба ніг і рота, "foot and mouth disease", як її називають по англійськи. В стейті Каліфорнія здохло до 9. мая на цю хворобу 77.059 штук худоби, загальна вартість якої вносить \$2,692,122. В Канаді побоюються пере-несення цієї хвороби по цей бік кордону, головю в західні провінції.

Міністер агрікультури в Бри-тїш Колумбї запропонував у-рядові заборонити цілковито довіз з Каліфорнії до Канади всякої городовини і овочів. А всі ті овочі, які випродуковані поза небезпечною зоною, під-каже перевозу через кордон ма-ють переходити дезинфекцію.

Мусій.

ДО ОРГАНІЗОВАНИХ ПРА-ЦЮЮЧИХ ЦІЛОГО СВІТА.

Опал, Алта.

Ми, українські фермери в О-пал, Алта., зібрані на мітінгу дня 19. квітня, 1924 р., прете-стуюмо перед масами організо-ваних працюючих цілого світа проти лютого гноблення укра-їнських селян і робітників за-хідних українських земель, що наодяються під окупаційною владою Польщі і Румунї.

Польська шляхта гнобить і те-роризує українське населення в ганебній спосіб. Ми повинні знайти способи, щоби помочи нашим щасним братам! Ми повинні дати ключ до зоргані-зованих працюючих цілого світа і вказати їм на ці злочини.

Проч з польською шляхто-ю і румунськими боярами з українських земель!

Хай стануть господарями цих земель самі українські працюючі маси!

Резолюцію у нас прийнято ту, яку предложило Бюро У.С. Р.П.К.

Ласківський, Лукавський, председатєль, секретарь.

Хто не має ще двох останніх чисел цікавого журналу "Робітничий", нехай замовить собі. Велике першомайське число, на білому папері, з дуже ціка-вим матеріалом. Замовляйте, доки ще не розійзлася числє! Ширїть їх в майській кампанї!

Злука фермерів і робітників це запорука їхньої перемоги!